

PRZEMIESZKAWAĆ (63) *vb impf*

przemieszkawać (49), **przemieszkać** (14); *przemieszkać GliczKsiąż* (2), *GroicPorz* (3), *ArtKanc* (2); *przemieszkawać* : *przemieszkać Leop* (3:3), *BibRadz* (3:3), *ModrzBaz* (4:1).

Oba e jasne; w inf -szkã- (9), -szka- (6); -szkã- *RejAp, RejPos* (2), *RejZwierc, ArtKanc* (2), *SarnStat*; -szka- *GliczKsiąż, BibRadz, ModrzBaz* (2); -szkã- : -szka- *LubPs* (1:1), *Leop* (1:1); *drugie a jasne; w pozostałych formach pierwsze a pochylone.*

inf *przemieszkawać* (9). ◇ *praes 3 sg* *przemieszkawã* (15). ◇ *3 pl* *przemieszkawają* (4). ◇ *praet 3 sg* *m* *przemieszkawiał* (12). *n* *przemieszkawało* (1). ◇ *fut 2 sg m* *będziesz przemieszkawiał* (1). ◇ *3 sg m* *przemieszkawać* *będzie* (4), *będzie przemieszkawiał* (3), *będzie przemieszkać* (1); *przemieszkawać* *będzie* *RejAp, RejZwierc, ModrzBaz*; *przemieszkawać* *będzie* : *będzie przemieszkawiał* : *będzie przemieszkać* *Leop* (-:2:1), *RejPos* (1:1). *f* *przemieszkać* *będzie* (2) *Leop, BibRadz*, *będzie przemieszkawać* (1) *WróbŻółt*. ◇ *3 pl m pers* *będą przemieszkawać* (3). ◇ [*imp 2 sg* *przemieszkawaj.*] ◇ *con 3 sg m* *by przemieszkawiał* (3). *f* *by przemieszkała* (1). ◇ *3 pl m pers* *by przemieszkawali* (1). ◇ *part praes act* *przemieszkawając* (2).

Sł stp: przemieszkawać, przemieszkać, Cn brak, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów).

I. Intransit. (63) :

1. Być, znajdować się (60) :

a. Znajdować się gdzieś; morari *Vulg, PolAnt; commorari* *Vulg, Modrz; inhabitare* *Vulg; habitare* *PolAnt; versari* *Modrz* [*w tym: gdzie* (33)] (56) : Korzeń moy otworzony iest wedle wod/ á rolá *przemieszkawać* *będzie* *ná* *źniwie* *moim. Leop Iob* 29/19.

Przen (3) : *Abowiem* *by* *ynáczey* *miało* *być* *tedybyćie* *nic* *inńlego* *nieczynili/* *iedno* *iż* *byćie* *budowáli* *dom* *złóći* *przemieszkać* *RejPs* 85v; *Bo* *kędy* *zgodá* *święta* *przemieszka/* *Tám* *pan* *niebiełki* *wżytko* *dobré* *dawa* *KochPs* 197.

Zwrot: »*w* *sercu* [*czyim*] *przemieszkać*« (1): *Zakon* *Páńłki* *w* *łercach* *ich* *przemieszka* *zawżdy* *LubPs* K2v.

α. O ludziach: przebywać (33) :

αα. Przebywać gdzieś dłuższy czas, mieszkać; ambulare *PolAnt* (26) : [*mężowie* *boży*] *nie* *łtáráli* *łie* *też* *o* *budowánya* *w* *kthorychby* *przemieszkałi.* *GliczKsiąż* H2; *GroicPorz* p2v, ii3v [2 r.]; *BibRadz* 1.Reg 30/31, 3.Reg 12/2, *Ioann* 7/1; *RejZwierc* 274v; *A* *iełłiże* *Krol* *wżytkę* *Rzeczpołpolitá* *wmłiue/* [...] *záprawdę* *y* *toć* *vczyni/* *że* *wżytkie* *powiáty* *ktore* *zowiemy* *Woiewodztwy/* *w* *koło* *obieźdzác/* *á* *w* *nich* *pewnych* *czáłow* *przemieszkać* *będzie.* *ModrzBaz* 20v; *On* *Sláchćic/* *ták* *mężnie* *łobie* *poczawłzy/* *w* *mieście* *poki* *chćiał* *bez* *karánia* *przemieszkał* *ModrzBaz* 31, 22, 103v [2 r.]; *Iż* *gdyby* *kto* *Dignitárłtwo* *álbo* *vrząd* *iáki* *v* *nas* *vprołł/* *y* *wźiáł/* *niemáiac* *w* *inym* *Powiećie* [...] *tákwéy* *ośiádłóći* *włáńney* *y* *wolney* [...] *tedy* *táki* *dwie* *ście* *grzywien* *winy* *przepásć* *ma* *w* *którýby* *przedtym* *wedle* *łtanu* *fwégo* *przemieszkał/* *y* *przemieszkać* *mógł* *SarnStat* 483.

przemieszkać *u* *kogo* (2): *Dawid* *v* *Abimelechá* *krolá* *przemieszkał/* *wciekáiac* *przed* *Saulem* *LubPs* Iv; *HistLan* D3v.

przemieszkawać z kim (2): Będąc oni łemną przemieszkawać ale zdradi łwe zataią *WróbŻołt* 55/7; Tąmże [*w miastach judejskich*] oni też łpołu z nim będą przemiełkawać/ W tym łwątym dzyedzictwye yego iemu chwałę dawać *LubPs* Qv.

przemieszkawać w czym [= *w jakich warunkach*] (2): Przetofz zdrowie człowiecze iefł przemieszkawać w powietrzu łwiebodnym/ wiatrem od połnoczi przewiewaiączem *FalZioł* V 62; *BibRadz Ps* 24/13.

przemieszkawać jak długo (3): włłák żaden nye może łie náuki wyuczyć/ á wyęc práwie do smyerći w łzkole ma przemiełkawać? *GliczKsiąż* N2; *HistRzym* 119; Bárzo z wielkim dołtátkiem ták był nawłzem chowan/ Po pułroczu v kaźdej z nich [*ojciec u córek*] przemieszkawaiąc *HistLan* D3v.

Zwrot: »w gołcinie przemieszkawać« (1): A zaźby ón miły *Candidat* [...] zbieraiąc pieniądze ná drogę y dom włłfny opułciwłzy/ w gołcinieby przemieszkawał *WysKaz* 6.

Szereg: »mieszkać a przemieszkawać« (1): Afer miełkał ná brzegu morłkim/ á przemieszkawał ná porćiech [*habitabat in litore maris et in portubus morabatur*]. *Leop Iudic* 5/17.

W przen (1) : Dułzá iego w dobrách przemiełkawać będzie/ á pothomłtwo iego otrzyma w dźiedzictwo żiemię. *BibRadz Ps* 24/13.

Przen (1) :

Zwrot: »w sercu [*czyim*] przemieszkawać« (1): W łercu wierney dułze przemiełkawał duch małżonká prawdziwego. *BibRadz* I 351b *marg.*

ββ. *Przebywać gdzieś krótko, chwilowo* (2) :

ααα. *Wielokrotnie* (1) : A ták we dnie vczyl w kołściele/ á w nocy wyłzedłzy przemieszkawał ná gorze ktorą zową oliwną *BibRadz Luc* 21/37.

[*przemieszkawać w czym* [= *czym się zajmując*]: [*Chrystus*] Dla nich [*grzesznych ludzi*] chodził y kazał we dnie/ á prze ich zbáwienie w czuynołci á w modlitwie przemieszkawał w nocy *WujPosN* 1584 I 219 (*Linde s.v. przemieszkać*).]

βββ. *Jednorazowo* (1) : Vyźrzawłzy thedy Cefarz zdáleká wielką wodę/ Rzekł łwym rycerzom: Zołtańcie tu tho máło/ áź łie ia poydę łkapię. [...] A gdyź ták kapiąc łie/ przemieszkawał/ przyłzedłzy niektery człowiek/ [...] władłzy ná iego koń/ iachał ku rycerzom. *HistRzym* 41v.

γγ. *O zbawionych po śmierci* (5) : *LubPs* G, T3; tuć też łą prawdziwe łwiątołci/ thuć iefł dar łpolney miłółci/ o iák tu dobrze przemiełkawać/ w wierze, w łálce łpolnie obcować. *ArtKanc* K11v.

przemieszkawać w czym [= *w jakim stanie*] (1): *RejPos* 200 *cf* »bez końca przemieszkawać«.

Zwroty: »[*w kim*] bez końca przemieszkawać« (1): racz nas náłfycic onem pokarmem poządliwym [!]: [...] aby nas łtąd łobye tak połwięcił a godne vczinił: aby ti wnas: ami wtobie panu łwoiem wradołci a bes konca mogli przemieszkawac. *RejPs* 200.

»przemieszkawać w przybytkach [*czyich*]« (1): Błogosláwiony ktoregoł łobie obrał á kłobie przytulil: będzie przemieszkawał w przybytkach twoich [*inhabitabit in atriis tuis*]. *Leop Ps* 64/5.

β. *O płodzie* (2) : bowiem macicza, to iefł miechierz w ktorim płod przemieszkawa: niemiewa w łobie takiey wilgotnołci iaka bywa przed poczęciem. *FalZioł* V 15; Toź łoźyłko w ktorim dziecię w żywocie przemieszkawał/ zową po łacinie *Secundina* *FalZioł* V 84v.

γ. *O Bogu* (14) :

αα. *O rzeczywistej obecności Boga Starego Testamentu (4)* : á Pan będzie przemieszkawał ná Syonie
Leop Ioel 3/21.

przemieszkawać między kim (1): Choć ták rad przemieszkawał między ludem onym/ Wíłákże
potym wczynił gi ták sputoffonym *LubPs Sv.*

W przén (2) : Quoniam dixifti in aeternu^m misericordia edificabitur in coelis: preparabitur veritas
tua in eis. Abowiemes thy panie boże rzekł iż miłofierdzie wiecznie będzie sprawione w niebiofach/
á prawda twoja będzie w nich przemieszkawać. *WróbŻołt 88/3*; Wíłákołz iednak blińkie iest zbáwienie
iego thym co sie go boią: áby przemieszkawała chwałá w ziemi nálfey. *Leop Ps 84/10.*

ββ. *O niewidzialnej opiekuńczej obecności Boga wśród ludzi (7)* : Bo Pan Bog w kołcyele swym
fwiętych sfołeczności/ Závždy tu przemieszkawa s fwey dobrotliwósci *LubPs C3v*; *KochPs 69*; [tám
práwego Pána Chriřtułá szukáli; gdzie [...] raczy przemieszkawać. *HerbOdpow H2v*].

przemieszkawać z kim (4): Wiernic twoi miły Pánie co w tobie wfáią/ Cić sie z rádofcią w łáfcie
twey dziwnie rołkocháią/ A ty závždy będyełz Pánie przemieszkawał z nimi *LubPs B4v*; *RejPos*
48v; *ArtKanc K10v*; [*Pan Bóg*] niewspomniał ná podnozek nog fwoich (może rozumieć ná ciáło fwe
naświętlze/ ktorym Pan Kryřtus w Sákrámenćie Swiętym z námi przemieszkawa) *PowodPr 9.*

przemieszkawać w kim (1): Abowiem co iest ćci/ y chwały/ y mocy Bożey/ y ktory iest Duch iego:
tedy w was będzie przemieszkawać [*super vos requiescit*]. *Leop 1.Petr 4/14.*

przemieszkawać jak długo (1): K tobieć przez Proroki mowi/ á obietniceć fwe czyni/ iż on ćiebie
fám chce budowác/ ná wieki z tobą przemieszkawać *ArtKanc K10v.*

Zwrot: »w [czyjej] sfołeczności przemieszkawać« (1): A niechay sie iáko chcą wierni w
niebełpieczeństwach zdádzą iákoby mieli być zátłumieni/ ále gdy Pan z nimi á w ich sfołeczności
będzie przemieszkawać raczył/ tedi ony wřzytki/ by fńadź y nárołzłze trwogi/ smutki/ trofki/
kłopoty/ á niebełpieczeństwą/ w wielkie á ofobliwe pociechy obroćić sie im mułzą. *RejPos 48v.*

γγ. *O jedności osób Trójcy Św. (3)* : w nim [Synu Bożym] przemieszkawa Bofthwo *SarnUzn B6v.*

Zwrot: »przemieszkawać w jedności [czyjej]« (1): a zwálłcza iřz to wiemy iřz on [Syn boży] od
wieka przemieszkawa wiedzności twoiey y krolowacz będzie nad nami przez wřlytki wieki *RejPs 121.*

Zwrot: »w sobie przemieszkawać« (1): że sie nam dziwno nie ma widzieć/ przecź Ociec s Synem
iest ieden. Ponieważ obá w łobie przemieszkawaia *SarnUzn F2v.*

δ. *O istotach żyjących, zwłaszcza o zwierzętach: żyć (3)* : pod cieniem tego drzewa węzowie y infzy
robaczy radzi prze mieszkawaia *FalZioł I 48d*; *RejPs 34v*; Niebo/ ziemiá/ y morze temu niech cześć
dawa/ Y cokolwiek duřz w tym przemieszkawa. *KochPs 101.*

b. *Znajdować się w określonym stanie, warunkach (4)* :

Zwrot: »w obronie, w opiece, w opatrności przemieszkawać« [*w tym: w obronie a w opiece itp.*
3 r.] [szyk zmienny] (4:2:1): *RejAp 6v*; Iřz kto chodzi w spomożeniu Páná tego/ iuř tákowy závždy
przemieszkawa w fwiętey obronie iego. *RejPos 331, 351v*; *RejZwierc 206.*

2. *Postępować jakoś (3)* :

przemieszkawać według kogo (1): A kto nie będzie według mnie przemieszkawał/ ten nielza iedno
muśi być wyrzuczón s tey winnice *RejPos 59v.*

przemieszkawać z czym (1): Zadnego Pan Bog nie miłuię/ iedno tego który z mądrością przemieszkała WysKaz 4.

przemieszkawać w czym (1): Racz miły panie nam tak łaskawie słałowac święte miłofierdzie twoie: [...] aby sparami ludzi złościwych a przykłady ich nic niebyły wzgorssone: a owssiem aby były ssemi złączone którzy wniewinności a wposluffenstwie twoiem wstawicznie przemieszkałaią *RejPs* 38.

3. [*Przeczekiwać, powstrzymywać się od działania:* Nie podnoś się wssprawie wczynku twego á nie rospaczay czásu vdręczenia (*marg*) alias przemieszkałay (-) *KsięgiEklez Dv marg.*]

II. [*Transit.: Omieszkiwać, zaniedbywać [czego a. co]:* A wsszakoz czásu takowey drogości nie przemieszkałay przedawania zboża *Cresc 1571 40.*]

Synonimy: **I.1.** *być, chodzić, przebywać; 2. czynić, działać, postępować; 3. przeciągać, przedłużać, zwłoczyć; II. wstrzymawać, wssciągac, zaniechawać.*

Formacje współrdzenne cf **MIESZKAĆ**.

Cf **PRZEMIESZKAWAJĄCY, PRZEMIESZKAWANIE**